

Эсеналиева Г.О., Чоробаева Н.А., Шактыбек кызы Э.

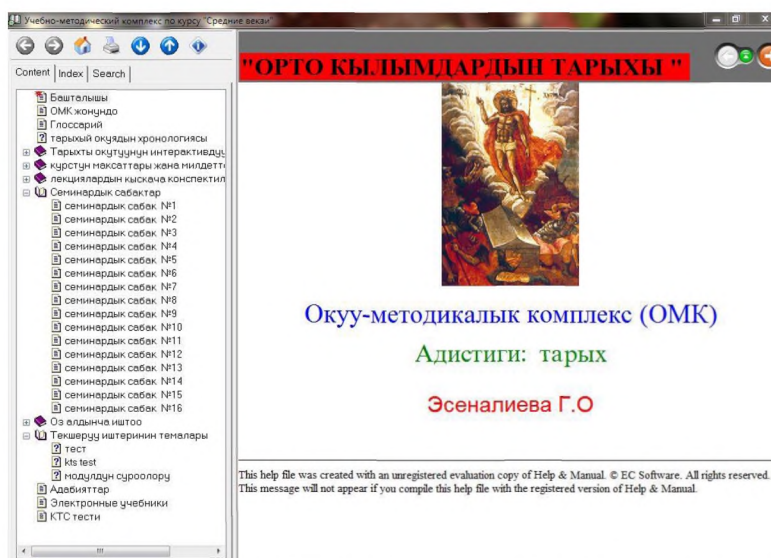
С. Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университети

**«ОРТО КЫЛЫМДАРДЫН ТАРЫХЫ» ПРЕДМЕТИНДЕ ЭЛЕКТРОНДУК
ОКУУ МЕТОДИКАЛЫК КОМПЛЕКСИНИН МАЗМУНУ ЖАНА
КОЛДОНУУНУН ЖОЛДОРУ**

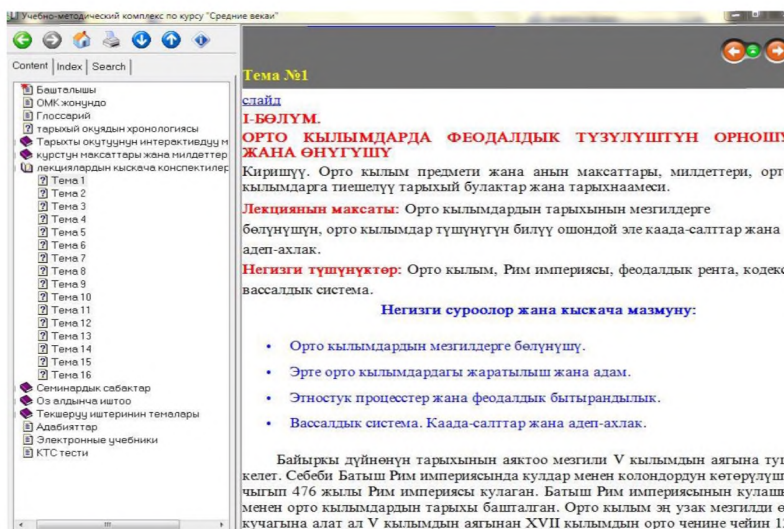
Бүгүнкү күндө заманбап билим берүүнүн алдында турган максаттар менен милдеттер өзгөрүүдө. Анда негизги басым билимдерди өздөштүрүүдөн компетенттүүлүктү калыптандырууга өтүүдө. Улам көбүрөөк маалыматтык технологиялардан көз каранды болуп жаткан дүйнөдө мектеп окуучулары, студенттер менен мугалимдер алар менен тааныш болууга тийиш. Ошондуктан учурда жогорку окуу жайларда студенттин мүмкүнчүлүктөрүн арттыруу менен билим берүү замандын талабы болууда [1]. Ал эми сапаттуу билим менен камсыз кылуунун бүгүнкү күндөгү эң кеңири колдонулган технологияларынын бири катары электрондук окуу куралы эсептелинет, себеби азыркы тарыхты окутуу процесси, анда компьютердик технологияны кеңири колдонуу менен мүнөздөлөт. Тарых адистигинде окуган студенттер үчүн **«Орто кылымдардын тарыхы»** дисциплинасы негизги предмет болуп саналат. Бул предметти өздөштүрүү менен болочок тарыхчылар орто кылымдардын тарыхынан көптөгөн маалыматтарды алышат. Европанын орто кылымдардагы мамлекеттик түзүлүшүнүн, маданиятынын очогу болгон орто кылымдардын тарыхында дегеле

адамзат үчүн сабак болор, өрнөк болор үлгүлөр абдан көп. Бул дисциплинага тике жана кыйыр тиешеси бар илимий, илимий-популярдуу, окуу-методикалык адабияттар да жетиштүү. Анткен менен жогорку окуу жайларда бул предметти окутуу иши окутуучудан кыйла күч-аракетти талап кылат

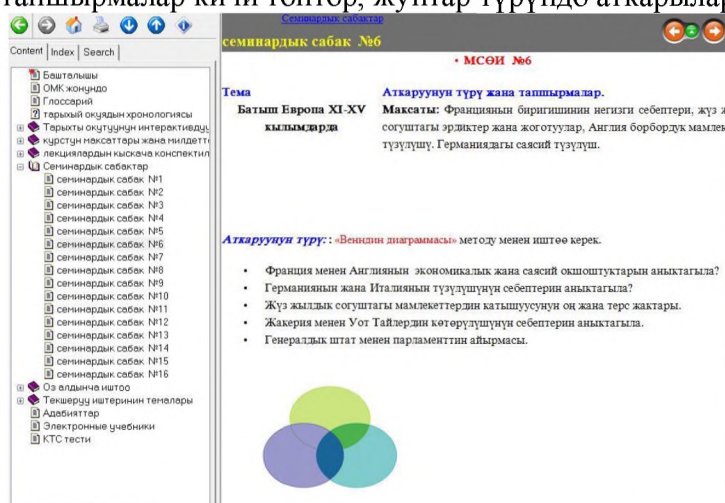
Электрондук окуу-методикалык комплексинде мультимедиялык технологиянын мүмкүнчүлүктөрүнө ылайык, графика, таблица, үн жана сөз түрүндө студенттерге сунуштоого болот. Ошондуктан С.Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университетинде «Орто кылымдардын тарыхы», «Байыркы Грециянын жана Римдин тарыхы» (автору, доцент Бектемирова А.К) [2], «Алгачкы коомдун тарыхы», «Байыркы Чыгыштын тарыхы» ж.б. предметтеринен ЭОМК (электрондук окуу-методикалык комплекс) иштелип чыкты. Алар студенттердин, терең билим алуусуна көмөк болмокчу.

«Орто кылымдардын тарыхы» комплексин иштеп чыгууда студенттердин бул курсту өз алдынча да тереңдетип үйрөнүүсүнө толук шарттарды түзүү максаты коюлган. Мисалы, аталган дисциплинанын жумушчу программасы берилип, анда анын жалпы мазмуну тууралуу маалымат, качан өтүлөрү, максаты жана милдеттери, бул предметке чейин студенттер кайсы предметтерди өздөштүрүүлөрү керектиги, модулдун суроолору, зарыл адабияттардын электрондук версиялары, билимдерди баалоо системасы камтылат. Ошондой эле лекциялардын конспектисинде окуу материалынын тексттик варианты да, электрондук презентациясы да камтылат. Студенттерге презентацияны лекциялык сабакта көрсөтүп, бекемдөө максатында текст түрүндөгү лекцияны өз алдынча окуп чыгууга берүүгө болот. Лекцияларда колдонулуучу электрондук презентациялардын ичине мультимедиялык технологиялардын элементтери лекциянын органикалык бөлүгү түрүндө жайгаштырылат. Мисалы, презентациянын айрым слайддарында, лекцияда өтүлүп жаткан жаңы түшүнүктөрдү сүрөттөө максатында тарыхый жана документалдуу видеофильмдердин 2-3 минуттук үзүндүлөрү жайгаштырылып, ар бир мамлекеттин музыкалары менен коштолот. Бул элементтер студенттердин тарыхый кырдаалга «сүңгүп кирүүсүнө», жаңы түшүнүктөрдү, тарыхый терминдерди, тарыхый окуяларды жандуу, эмоционалдуу түрдө кабыл алышына, тарыхый инсандарды белгисиз бир адам катары эмес, жандуу адам катары кабыл алышына шарт түзөт. Тема боюнча слайддарды даярдоодо төмөнкү талаптарга көңүл буруу керек: түзүлүшү, көлөмү, өңү студенттерди тажатпаган ачык түстө болуусу керек.

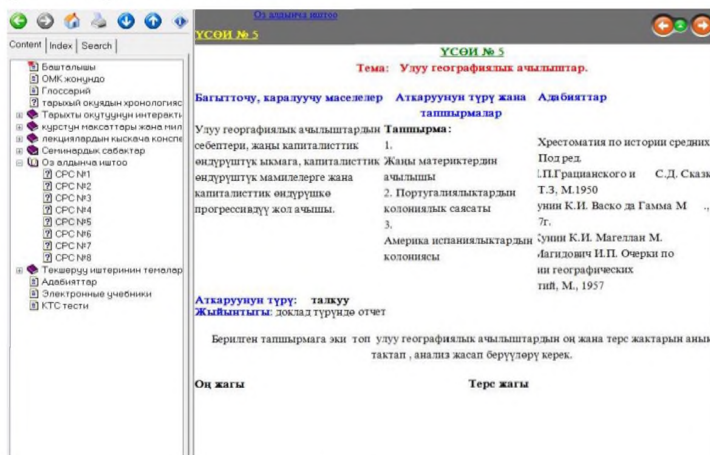
Дисциплина боюнча семинардык иштерди уюштурууда негизги көңүл студенттердин өз алдынча билим алуусуна бурулат. Албетте, жөн эле конспектин окуп туруп, берилген суроолорго механикалык түрдө жооп берип койгонго караганда проблемалуу маселени студент өзү изилдеп чечкени, билимге өзү аракеттенип ээ болгону кыйла жугумдуу жана эсте көпкө сакталат. Бул максатта ар бир семинардык иште алар аткара турган жумуштар аныкталып, тийиштүү тапшырмалар берилет. Ошондой эле семинарда да окутуунун интерактивдүү усулдарын практика жүзүндө сыноого аракет жасалат. Ар бир семинардык сабакта ар башка ыкмалар колдонулат. Алардын баары «Окуу жана жазуу аркылуу сынчыл ойлорду өстүрүү» программасынан алынган стратегиялар. Демек, студенттер семинардык сабактарда сынчыл ойлом стратегияларын да өздөштүрө алышат. Педагогдор мугалимдик каражаттардын ичинен видеометодго өзгөчө орун беришүүдө. ОМКда берилген видеофильмдер студенттин ой жүгүртүүсүн гана өстүрүп тим болбостон, анын педагогикалык жөндөмдүүлүгүн да көтөрөт. Видеоматериалдарга карата, тарых боюнча эссе, сочинение жазуу чыгармачыл тапшырмалардын бири болуп саналат. Эссе, сочинение жазуу студенттерге тарыхый ишмерлерге жана окуяларга карата мамилесин аныктап, алардын ой-сезимдерин ойготуп, өткөн менен аралашып, келечек тууралуу ойго чөмүлүүгө мүмкүнчүлүк берет. Ошол эле учурда берилген тапшырмалар кичи топтор, жуптар түрүндө аткарылары көрсөтүлөт [3].

Студенттердин өз алдынча иштөөсүнө берилген тапшырмалар студенттердин бул курс боюнча билимин тереңдетүүгө, бекемдөөгө, айрым окуу материалдарын өз алдынча үйрөнүүгө багытталган. Ар бир тапшырманын жалпы темасы берилип, анда иликтенүүчү маселелер, колдонулуучу адабияттар жана тапшырманы аткаруунун түрү

берилет. Мында да дискуссия, презентация, кроссворд сыяктуу интерактивдүү методдор, андан сырткары, эссе, реферат жаздыруу ыкмалары колдонулат.

ЭОМКга киргизилген электрондук окуу китептери, интернет-булактар дисциплинаны теренирээк үйрөнүүнү каалаган же айрым маселелер боюнча илимий-изилдөө иштерин жүргүзүүнү каалаган студенттер үчүн керек болгон кошумча окуу жана илимий материалдарды камтыйт.

ЭОМКнын акырында предмет боюнча тесттер түзүлүп, ал азыркы кездеги компьютердеги жаңы «KTS» тест программасына салынган. Бул болсо студенттердин өз алдынча билимин өнүктүрүүгө да көмөк берет атайын компьютердик тестирлөө программасын колдонуу менен түзүлгөн. Бул тесттин аягында студенттер кайсы түшүнүктөрдөн аксап жатканы, кайсы темаларды кайрадан окуп чыгышы керектиги жөнүндө автоматтык түрдө маалымат ала алышат.

ЭОМК HELP MANUEL программасы аркылуу түзүлүп, жалпы структурасы төмөнкүдөй бөлүктөрдөн турат:

- окуу-методикалык комплекстин титулдук барагы;
- тархый окуялардын хронологиясы;
- глоссарий;
- дисциплинанын окуу программасы;
- дисциплинанын мазмуну;
- лекциялардын конспектилери;
- семинардык сабактардын пландары;
- студенттердин өз алдынча иштөөсүнө тапшырмалар;
- өзүнүн билимин өзү текшерүү үчүн тесттер;
- модулдун суроолору, экзамендик билеттер;
- окуу китептеринин электрондук версиялары;
- дисциплинага байланыштуу интернет-булактар;
- кошумча каражаттар (толук жана кыска метраждуу кино фильмдер, видеолор, карталар).

Көрүнүп тургандай, ЭОМКнын структурасы логикалык ырааттуулукта түзүлгөн жана курстун мазмунун өздөштүрүү үчүн зарыл болгон бардык элементтерди камтыйт [4].

Маалыматтык технологиялардын азыркы учурдагы мүмкүнчүлүктөрдүн дээрлик бардыгын колдонгон мындай электрондук окуу-методикалык комплекстер сабактардын көрсөтмөлүүлүгүн, жандуулугун, билимдин бекемдигин, сапатын көтөрүүгө өбөлгө түзөрү шексиз. Бул комплексти, анда сунуш кылынган окутуу методдорун колдонуу билим берүүдөгү негизги факторлордун бири – студенттердин билим алууга кызыгуусун, мотивациясын жогорулатуу, аны менен студент же жаш мугалимдер

НАРОДНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ. ПЕДАГОГИКА. МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ

тарыхый фактыны эле билбестен, салыштыруу, анализдөө, жыйынтык чыгара билүү компетенцияларына ээ болот. Келечектеги тарых мугалими тарыхты окутуунун методикасын окуп үйрөнөт, кантип табууну, колдонууну, аны кайра түшүндүрүп берүүнү билет.

Адабияттар:

1. Александров Г.Н. О закономерностях процесса обучения. //Советская педагогика. 1986, № 3.
2. USAID Сапаттуу билим долбоору. Мектеп мугалимдери учун колдонмо.-Б., 2009.
3. Лауреат конкурса «Лучший инновационный учебно-методический комплекс, на основе компетентностного подхода, среди высших учебных заведений КР»: «История Древней Греции и Рима», разработчик Бектемирова А.К., НГУ им С. Нааматова. www.ednet.edi.kg
4. Эсеналиева Г.О. Орто кылымдардын тарыхы (электрондук окуу-методикалык комплекс) CD диск. – 0,9 700 Мб. – Нарын, 2011.